

PIOTR N. KOTOWICZ
Historical Museum in Sanok

GRZEGORZ ŚNIEŻKO
Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy
of Sciences in Warsaw, The Royal Castle in Warsaw

Clipped Prague groschen of John of Luxembourg (John of Bohemia) from the Medieval hillfort in Sanok – Biała Góra¹

ABSTRACT: The present article is concerned with two clipped Prague groschen of John of Luxembourg (John of Bohemia) found during the archaeological survey led by Piotr N. Kotowicz, M.A., on the site of the hillfort of Sanok – Biała Góra, dating to the latter half of the 13th and the first half of the 14th century. These finds are analyzed against the background of a discussion on the problem of the clipping of the edges of Prague groschen, a practice already known and recorded for the territory of Red Ruthenia. To date, the scholars involved in studying this question have mostly concluded that this method was used for readjusting coins to various denominations – from the Ruthenian quartensis minted by Casimir III the Great, to the Golden Horde issues, to later issues of Prague groschen with a real value lower than that of the coins being clipped.

The article presents three different propositions. The most emphasis is laid on the possibility that it was the quality of the groschen, often struck on a coin blanks of a diameter lesser than the coin die, which may have induced the people to clip them, as thus it would have been easier to avoid being punished. The second proposition holds that the clipping would have been applied as a substitute method of a recoinage used before the introduction of the Ruthenian quartensis by Casimir III the Great. In this context, the so-called “clip” (*obraz*), as discussed by Roman

¹ We would like to thank Prof. Dr Hab. Stanisław Suchodolski and Prof. Dr Hab. Borys Paszkiewicz for their thorough reading of the article and insightful comments.

Grodecki, is pointed out. The third and the least likely one possibility, assumes that clipped Prague groschen were brought over from Bohemia, along with complete pieces.

It has been assumed that the pieces in question, representative of various types of John of Luxembourg's Prague groschen, reached the environs of Sanok in the 1330s at the latest. The moment when they got to the ground has been linked to the taking over of the western parts of the Principality of Halych–Volhynia by the troops of Casimir III the Great in 1340. This action was carried out on the strength of the succession agreement between the king of Poland and the last duke of Halych, Boleslaus George II (Polish: Bolesław Jerzy II Trojdenowicz), but it was not implemented by peaceful means. One of the last Ruthenian points of resistance was likely the little hillfort of Sanok – Biała Góra.

KEY WORDS: Sanok – Biała Góra, hillfort, Subcarpathia, clipped Prague groschen, Medieval coinage

ABSTRAKT: *Obcięte grosze praskie Jana Luksemburskiego z grodziska średniowiecznego w Sanoku – Białej Górze*

Celem artykułu jest omówienie dwóch obciętych dookoła groszy praskich Jana Luksemburskiego, pozyskanych podczas badań archeologicznych kierowanych przez mgr. Piotra N. Kotowicza na grodzisku w Sanoku – Białej Górze, datowanym na 2. połowę XIII i 1. połowę XIV stulecia. Analizę tych znalezisk przeprowadzono w odniesieniu do dyskusji nad zagadnieniem obrzynania brzegów groszy praskich, który to proceder dokumentowano już wcześniej na obszarze Rusi Czerwonej. Dotychczas zajmujący się tym problemem badacze przeważnie dochodzili do konkluzji o dostosowywaniu w ten sposób monet do różnych nominałów, począwszy od kwartnika ruskiego, bitego przez Kazimierza Wielkiego, przez emisje złotoordyńskie po grosze praskie emisji późniejszych, a zatem o wartości realnej niższej od monet, które obcinano.

W pracy niniejszej zaproponowano trzy odmienne koncepcje. Wśród nich najdobitniej wskazano możliwość, że to jakość groszy, bitych nierzadko na krążkach o średnicy mniejszej niż stempel, mogła prowokować ludność do ich obrzynania, ponieważ łatwiej było uniknąć kary. Zgodnie z drugą koncepcją obrzynanie miałyby stanowić zamiennik renowacji monety, stosowany przed wprowadzeniem kwartników ruskich przez Kazimierza Wielkiego. W tym kontekście wskazano na tzw. *obrząz*, omówiony przez Romana Grodeckiego. Trzecią i jednocześnie najmniej prawdopodobną możliwością jest docieranie groszy praskich już w takiej formie z Czech, razem z egzemplarzami całymi.

Uznano, że omawiane okazy, reprezentujące różne odmiany groszy praskich Jana Luksemburskiego, trafiły w okolice Sanoka najpóźniej w latach 30. XIV

wieku. Moment ich trafienia do ziemi powiązано z zajęciem zachodnich części księstwa halicko-włodzimierskiego przez wojska Kazimierza Wielkiego w 1340 roku. Akcja ta, przeprowadzona na mocy umowy sukcesyjnej między królem polskim a ostatnim księciem halickim – Jerzym II Trojdenowiczem, nie miała jednak charakteru pokojowego, a jednym z punktów oporu Rusinów był zapewne niewielki gródek w sanockiej Białej Górze.

SŁOWA KLUCZOWE: Sanok – Biała Góra, grodzisko, Podkarpacie, obcięte grosze praskie, monety średniowieczne

Authors' addresses:

Piotr N. Kotowicz
Historical Museum in Sanok
Zamkowa 2 Street
38-500 Sanok
e-mail: p_kotowicz@o2.pl

Grzegorz Śnieżko
Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences in Warsaw
Al. Solidarności 105
00-140 Warszawa
The Royal Castle in Warsaw
Pl. Zamkowy 4
00-277 Warszawa
e-mail: g.sniezko@poczta.onet.pl